

श्रीमती ना. दा. ठा. महिला विद्यापीठ, मुंबई मराठी विषयाचा अभ्यासक्रम

कला विद्याशाखा, मराठी विषयातील पदवी आणि विविध अभ्यासपत्रिका यांची फलश्रुती

PO, PSO, & CO for Marathi -U.G. Program - BA

I. Program Outcome of Bachelor of Arts (B.A.) PO

कला विद्याशाखेतील पदवी प्राप्तीची फलश्रुती - कलाशाखेतील पदवीधरामध्ये पुढील बदल होतील

- मानवीमूल्यांवर निर्भर जीवनाचा आस्वाद घेता येईल.
- आत्मजाणीव होईल.
- सामाजिक दायित्वाची जाणीव निर्माण होईल.
- प्रामाणिक, जबाबदार आणि कर्तव्यदक्ष नागरिक तयार होईल.
- कल्पक आणि सर्जनशील जीवनशैलीचा विकास हेईल.
- चिकित्सक वृत्ती विकसित होईल

B.A. MARATHI

Programme Specific Outcomes of Marathi - PSO

बी. ए. मराठी

मराठी विषयामध्ये पदवी प्राप्त केल्याची फलश्रुती -

- मराठी भाषा, साहित्य आणि सुसंस्कृती याची सखोल जाणीव होईल.
- मानवी जावनमुल्यांची समग्र जाणिव होईल.
- आत्मजाणीव होईल.
- श्रवण, भाषण, संभाषण, वाचन आणि लेखन क्षमतांचा विकास होईल.
- सर्जनशील आणि समीक्षणात्मक लेखन करता येईल.
- मराठी भाषा आणि व्याकरण यांचे सुयोग्य आकलन होईल.
- विविध वाङ्मयीन प्रवाह, वाङ्मयीन चळवळी, वाङ्मयाचा इतिहास यांचा परिचय होईल.
- मध्ययुगीन, आधुनिक आर्वाचीन साहित्याची ओळख होईल
- पुरुष लेखक आणि स्त्री लेखक लिखित साहित्याची वैशिष्ट्ये लक्षात येतील.
- साहित्य आणि समाज यांचे भाषण येईल.
- बदलत्या मानवी जीवनाचा संवेदनशीलपणे वेध घेता येईल.

Course Outcomes of Marathi

DC. Mar. I मुख्य मराठी अभ्यासपत्रिका I(संकेतांक 145104)

आणि

**AC. Marathi I पुरक मराठी अभ्यासपत्रिका I(संकेतांक 175104) मराठी कादंबरी
ही अभ्यासपत्रिका शिकल्यानंतर -**

- 1) विद्यार्थी कादंबरीचे स्वरूप आणि संकल्पना समजून घेणे.
- 2) विद्यार्थी कादंबरीच्या घटकांची वैशिष्ट्ये जाणतील.
- 3) दि. बा. मोकाशी यांच्या आनंद ओवरी या कादंबरीचे सूक्ष्म अध्ययन करतील.

DC. Mar. II मुख्य मराठी अभ्यासपत्रिका II(संकेतांक 145204) लेखन कौशल्य

ही अभ्यासपत्रिका शिकल्यानंतर -

- १) छापील माध्यमासाठी बातमी लेखन करण्यासाठी आवश्यक कौशल्य अवगत विद्यार्थी अवगत करतील.
- २) विद्यार्थ्यांना वृत्त आणि अलंकार यांचा परिचय होईल.
- ३) विद्यार्थी रसग्रहण म्हणजे काय ते समजून शकतील आणि विद्यार्थी कवितांचे रसग्रहण करतील.
- ४) विद्यार्थ्यांना मराठीच्या सदर्भात संगणकाचा परिचय हाईल.

DC. Mar. III मुख्य मराठी अभ्यासपत्रिका III(संकेतांक 245304)

आणि

AC. Marathi II पुरक मराठी अभ्यासपत्रिका II(संकेतांक 275204) मराठी चरित्र

ही अभ्यासपत्रिका शिकल्यानंतर -

- १) विद्यार्थी चरित्र वाङ्मयाचे स्वरूप आणि संकल्पना समजून घेतील.
- २) विद्यार्थीना चरित्र वाङ्मयाच्या घटकांचा परिचय होईल.
- ३) विलास खोले लिखित 'महर्षी धोंडो केशव कर्वे' या चरित्राचे सूक्ष्म अध्ययन करता येईल.

DC. Mar. IV मुख्य मराठी अभ्यासपत्रिका IV(संकेतांक 245404) व्यावहारिक मराठी

ही अभ्यासपत्रिका शिकल्यानंतर -

- 1) विद्यार्थ्यांना लेखनविषयक नियम समजतील.
- 2) विद्यार्थी मुद्रितशोधनाचे स्वरूप समजेल. आणि दिलेलेल्या उताऱ्याचे मुद्रीतशोधनाच्या खुणा करून मुद्रित शोधन करतील
- 3) विद्यार्थी म्हणी, वाक्प्रचार यांचे भाषेत उपयोजन करतील.
- 4) विद्यार्थी जाहिरातीचे स्वरूप समजेल. आणि मुद्रित माध्यमासाठी जाहिरात तयार करतील.

**DC. Mar. V मुख्य मराठी अभ्यासपत्रिका V (संकेतांक 345504)
आणि**

**AC. Marathi III पुरक मराठी अभ्यासपत्रिका III(संकेतांक 375304) मराठी कविता
ही अभ्यासपत्रिका शिकल्यानंतर -**

- १) कविता या साहित्य प्रकाराचे स्वरूप आणि संकल्पना समजेल
- २) १९७५ नंतरची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी समजेल.
- ३) विद्यार्थी कवितासंग्रहाचे सूक्ष्म अध्ययन करतील.

DC. Mar. VI मुख्य मराठी अभ्यासपत्रिका VI (संकेतांक 345604) मराठी भाषा आणि व्याकरण

ही अभ्यासपत्रिका शिकल्यानंतर -

- १) भाषा म्हणजे काय, तिचे स्वरूप, व्याप्ती, महत्व आणि कार्य समजेल.
- २) भाषा, प्रमाणभाषा, बोली म्हणजे काय ते समजून घेतील आणि त्यांचा परस्पर संबंध जाणतील.
- ३) मराठीतील वर्णमालेचा अभ्यासतील.
- ४) मराठीतील शब्दांच्या जाती समजतील.

**Apc. Marathi I उपयोजित मराठी अभ्यासपत्रिका I(संकेतांक 366104) मोडी लिपीचा अभ्यास
ही अभ्यासपत्रिका शिकल्यानंतर -**

- १) मोडी लिपीचे स्वरूप समजेल.
- २) मोडी लिपीचा संक्षिप्त इतिहास अभ्यासतील
- ३) मोडी लिपीची वर्णमाला आणि मोडी लिपीची बाराखडी लिहिता येईल.
- ५) मोडी लिपीतील शब्द आणि वाक्य रचना करता येईल.
- ६) मोडी उताऱ्याचे प्रमाण मराठीत लिप्यांतर करतील.

शैक्षणिक वर्ष 2016 – 17

मुख्य (DC. Marathi IX) मराठी अभ्यासपत्रिका IX (संकेतांक - 545904)

वाङ्मयीन वाद (वाङ्मयीन विचारप्रणाली)

ही अभ्यासपत्रिका शिकल्यानंतर -

- १) विद्यार्थिनीना वाङ्मयीन वाद ही संकल्पना समजेल.
- २) त्यांना नेमलेल्या वाङ्मयीन वादांचा सूक्ष्म अभ्यास करता येईल.
- ३) त्या आधारे मार्क्सवाद, अस्तित्ववाद, अतिवास्तववाद, स्त्रीवाद यांसारख्या इतर वाङ्मयीन वादांचा स्थूल परिचय करून घेता येईल.
- ४) नेमलेले वाङ्मयीन वाद आणि साहित्य यांचा परस्परसंबंध त्यांच्या लक्षात येईल.

मुख्य (DC. Marathi X) मराठी अभ्यासपत्रिका X (संकेतांक - 545104)
मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास भाग - १२७५ ते १६३०

ही अभ्यासपत्रिका शिकल्यानंतर -

- १) यादवकालीन आणि बहामनीकालीन राजकीय, सामाजिक, सांस्कृतिक, धार्मिक परिस्थिती समजून घेता येईल.
- २) त्या आधारे तत्कालीन ग्रंथनिर्मितीमागील प्रेरणा कोणत्या होत्या ते त्यांच्या लक्षात येईल.
- ३) यादवकालीन आणि बहामनीकालीन परिस्थितीचा तत्कालीन ग्रंथरचनेवर झालेला परिणाम विद्यार्थिनींना स्पष्ट करता येईल.
- ४) तसेच या कालखंडातील महत्त्वाच्या पंथवाङ्मयाचा आणि महत्त्वाच्या कवींचा अभ्यास करता येईल
- ५) या कालखंडातील कवींच्या कार्यकर्तृत्वाचे आकलन करून घेता येईल.
- ६) या काळातील साहित्याच्या ऐतिहासिक विकासक्रमाचे भान आत्मसात करून घेता येईल

मुख्य (DC. Marathi XI) मराठी अभ्यासपत्रिका XI (संकेतांक - 545114) आत्मपर लेखन

ही अभ्यासपत्रिका शिकल्यानंतर -

- १) विद्यार्थिनींना आत्मपरलेखन ही संकल्पना समजेल.
- २) या लेखनप्रकाराचे स्वरूप अभ्यासता येईल.
- ३) आत्मचरित्र, आत्मकथन, प्रवासवर्णन, स्थलचित्रण, व्यक्तिचित्रण, रोजनिशी इत्यादींचे प्रकारांचे स्वरूप समजेल.
- ४) आत्मपरलेखनातील 'मी' ची भूमिका आणि तिचे लेखनावरील परिणाम लक्षात येतील
- ५) आत्मपरलेखनातील अनुभव घेणारा 'मी' (गर्भित लेखक), लेखनातील 'मी' (निवेदक) लेखन करणारा मी (लेखक) यांचे परस्परातील नाते विद्यार्थिनींच्या लक्षात येऊ शकेल.
- ६) त्या आधारे 'कोवळी उन्हे' आणि 'हिंगण्याच्या माळावरून' या लेखनकृतींचा सूक्ष्म अभ्यास करता येईल.

मुख्य (DC. Marathi XII) मराठी अभ्यासपत्रिका XII (संकेतांक - 545124) कादंबरी :साहित्यप्रकार

ही अभ्यासपत्रिका शिकल्यानंतर -

- १) विद्यार्थिनींना कादंबरी या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप व इतर साहित्यप्रकारापेक्षा असणारे वेगळेपण लक्षात येईल.
- २) यांना कादंबरीचे या साहित्यप्रकाराच घटक निश्चित करून त्यांचा अभ्यास करता येईल.
- ३) कादंबरी या साहित्यप्रकाराचे उपप्रकार त्यांना अभ्यासता येतील.
- ४) कादंबरी या साहित्यप्रकाराच मराठीतील विकासक्रम त्यांच्या लक्षात येईल.
- ५) नेमलेल्या कादंबऱ्यांचे सूक्ष्म विश्लेषण व मूल्यमापन करता येईल.
- ६) नेमलेल्या कादंबऱ्यांच्या आधारे कादंबरीकारांच्या लेखनवैशिष्ट्यांचा शोध घेता येईल.

ही अभ्यासपत्रिका शिकल्यानंतर -

- १) विद्यार्थिनींना प्रसारमाध्यांचे नेमके स्वरूप समजून घेता येईल
- २) प्रसारमाध्यमांच्या संदर्भात भाषा कोणकोणते कार्य करू शकते लक्षात येईल.
- ३) प्रसारमाध्यमे आणि भाषा यांचा परस्परसंबंध अभ्यासणे.
- ४) प्रसारमाध्यमांच्या स्वरूपामधील भेदानुसार आवश्यक भाषिककौशल्य कशी बदलतात ते कळेल.
- ५) मुद्रित माध्यमांचे स्वरूप अभ्यासता येईल. बातमी, लेख, वृत्तलेख, स्तंभलेख, अग्रलेख, इ. प्रकारामधील फरक समजेल. त्यानुसार आवश्यक भाषिककौशल्य विकसित करता येतील.
- ६) श्राव्य माध्यमांचे स्वरूप अभ्यासता येईल. श्राव्य बातमी, मुलाखत, भाषणसंहिता, उद्घोषणा, सूत्रसंचालन, इत्यादी प्रकारांचे स्वरूप समजेल. त्यानुसार आवश्यक भाषिककौशल्य विकसित करता येतील.
- ७) दृकाश्राव्य माध्यमांचे स्वरूप अभ्यासता येईल. या प्रकारच्या माध्यमातील बातमी, मुलाखत, भाषणसंहिता, उद्घोषणा, चर्चासंचालन, कॅप्शन्स यांचे स्वरूप समजेल. त्यानुसार आवश्यक भाषिककौशल्य विकसित करता येतील.

मुख्य (DC. Marathi XIII) मराठी अभ्यासपत्रिका X III (संकेतांक - 646304) भारतीय काव्यशास्त्र

ही अभ्यासपत्रिका शिकल्यानंतर -

- १) विद्यार्थिनींना भारतीय काव्यशास्त्राची अभ्यासपद्धती समजेल तसेच त्यामधील काही घटकांचे सूक्ष्म आकलन होईल.
- २) संस्कृत साहित्यशास्त्रकारांनी केलेला काव्यलक्षणांचा विचार समजेल.
- ३) भरतमुनींपासून मम्मटापर्यंत नाट्यकाव्यप्रयोजनांचा विकासक्रम समजेल.
- ४) प्रतिभा, व्युत्पत्ती, अभ्यास, आणि इतर घटकांसंदर्भात संस्कृतसाहित्य मीमांसकांनी केलेला काव्यकारण विचार लक्ष्यात येईल.
- ५) अभिदा, लक्षणा, व व्यंजना या तीन शब्दशक्ती, व त्यांचे प्रकार त्यांना समजतील.
- ६) संस्कृत साहित्यशास्त्रातील अलंकार विचार समजून घेता येईल.
- ७) लक्षणा, व्यंजना व अलंकार इत्यांदांचे साहित्याच्या संदर्भातील महत्त्व त्यांना कळेल त्या अधारे स्वअध्ययन करणे शक्य होईल.

मुख्य (DC. Marathi XIV) मराठी अभ्यासपत्रिका XIV (संकेतांक - 646404)

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास भाग - २ (१६३० ते १८१८)

ही अभ्यासपत्रिका शिकल्यानंतर -

- १) विद्यार्थिनींना शिवकालीन आणि पेशवेकालीन राजकीय, सामाजिक, सांस्कृतिक, धार्मिक परिस्थिती समजून घेता येईल.
- २) त्या आधारे तत्कालीन ग्रंथनिर्मितीमागील प्रेरणा समजून घेता येतील.
- ३) शिवकालीन संतकाव्य, पंतकाव्य, बखरगद्य व शाहिरीकाव्य या प्रवाहांची वैशिष्ट्ये त्यांना कळतील.
- ४) पेशवेकालीन संतकाव्य, पंतकाव्य, बखरगद्य व शाहिरीकाव्य या प्रवाहांची वैशिष्ट्ये त्यांना आकलन करून घेता येतील.
- ५) तसेच या कालखंडात निर्माण झालेल्या साहित्याचे स्वरूप आणि महत्त्व त्यांच्या लक्ष्यात येईल तसेच त्यातील ऐतिहासिक विकासक्रमाचे भान त्या आत्मसात करून घेतील.

मुख्य (DC. Marathi XV) मराठी अभ्यासपत्रिका XV (संकेतांक - 646504)

नाटक :साहित्यप्रकार

ही अभ्यासपत्रिका शिकल्यानंतर -

- १) विद्यार्थिनीना नाटक या साहित्यप्रकाराची संकल्पना इतर साहित्यप्रकाराहून उदा कथा कादंबरी इत्यादी नाटकाचे असलेले वेगळेपण समजून घेता येईल
- २) नाटक हा दृक-श्राव्य प्रकार असल्याने नाटयसंहिता व नाटयप्रयोग या संदर्भातील घटकांची माहिती करून घेता येईल.
- ३) रत्नाकर मतकरी व चं. प्र. देशपांडे यांच्या नाट्यलखनवैशिट्यांचा परिचय झाल्याने नाटककारांच्या नाट्यविषयक दृष्टीचे वेगळेपण त्यांना समजेल.
- ४) आरण्यक व ददो लताशे या दोन वेगळ्या विषयावरील तसेच रूपबंधातील नाट्यसंहितेचा अभ्यास केल्यावर त्या आधारे त्यांना नाट्यकृतीची समीक्षा करता येईल.

मुख्य (DC. Marathi XVI) मराठी अभ्यासपत्रिका XVI -A(संकेतांक - 646604)

समकालीन मराठी साहित्यप्रवाह - ग्रामीण साहित्य

ही अभ्यासपत्रिका शिकल्यानंतर -

- १) विद्यार्थिनीना साहित्यप्रवाह ही संकल्पना समजून घेता येईल. त्याआधारे वेगवेगळ्या समकालीन मराठी साहित्यप्रवाहांचा उदा. ग्रामीण, दलित, आदिवासी, स्त्रीवादी इत्यादी परिचय झाल्याने विद्यार्थिनीना त्यातील समान व वेगळ्या वैशिष्ट्यांची माहिती मिळेल.
- २) ग्रामीण साहित्य ही संकल्पना व तिचे स्वरूप अभ्यसल्याने ग्रामीण साहित्य या संज्ञेचे नेमकेपण त्या समजून घेऊ शकतील.
- ३) तसेच ग्रामीण साहित्याचा संक्षिप्त इतिहास अभ्यासल्याने या साहित्याचे ऐतिहासिक चित्र त्यांच्या समोर स्पष्ट होईल.
- ४) बारोमास व दाहिदिशा या नेमलेल्या साहित्यकृतींचे सूक्ष्म अध्ययन करता येईल.
- ५) ग्रामीण साहित्याच्या अभ्यासाची दृष्टी प्राप्त करून घेऊ शकतील.

मुख्य (Apc. Marathi IV) मराठी अभ्यासपत्रिका IV (संकेतांक - 665404)

ग्रंथ परीक्षण आणि ग्रंथ समीक्षा

ही अभ्यासपत्रिका शिकल्यानंतर -

- १) विद्यार्थिनीना ग्रंथपरिचय, ग्रंथपरीक्षण आणि ग्रंथसमीक्षा या संकल्पना व त्यांतील साम्य भेद समजावून घेता येईल.
- २) त्याआधारे साहित्यप्रकारानुसार बदलणारे ग्रंथपरीक्षणाचे व ग्रंथसमीक्षण यांचे स्वरूप त्यांच्या लक्षात येईल.
- ३) नेमलेल्या साहित्यकृतींचे परीक्षण किंवा समीक्षण त्यांना करता येईल.
- ४) साहित्यकृतींचे परीक्षण किंवा समीक्षण करण्याची दृष्टी त्यांना लाभेल.